

Bristen på nationalekonomiska doktorer i Sverige – en kommentar

LINUS SIMING

I ett inlägg i *Ekonomisk Debatt* nr 8, 2024, presenterar Henrekson och Hultkrantz (2024) argument baserade på en egen studie om huruvida de svenska forskarutbildningsprogrammen tar tillräcklig hänsyn till behoven i det svenska samhället. Deras huvudslutsats (s 46) är att studenter med svensk grundutbildning dels är mindre benägna att satsa på en forskarutbildning, dels att de ofta konkurreras ut av utländska sökande. De menar att detta kan leda till ett underskott av doktorer med tillräckliga kunskaper i svenska språket och om svenska förhållanden, i relation till den inhemska efterfrågan. Enligt artikelförfattarna (s 51) bör denna situation föranleda en diskussion om dagens forskarutbildning verkligen motsvarar behoven i det svenska samhälle som finansierar den. I denna korta kommentar ifrågasätter jag deras slutsats genom att belysa det faktum att en betydande andel av de forskarstuderande i finansiell ekonomi med utländsk bakgrund faktiskt stannar kvar i Sverige efter disputationen.

För att påvisa detta använder jag en delgrupp av doktoranderna från Henreksons och Hultkrantz studie: de som disputerat i finansiell ekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm (HHS). Tack vare att Swedish House of Finance (SHOF) på sin hemsida tillhandahåller en översikt över merparten av de som disputerat i finansiell ekonomi vid HHS sedan 1990 (SHOF 2024), är det möjligt att analysera denna grupps karriärvägar. SHOF:s översikt innefattar namn, dis-

putationsår samt information om första eller nuvarande anställning. Med hjälp av kompletterande information från LinkedIn och andra tillgängliga källor på internet har jag sammanställt de disputerades första anställning fördelat på följande kategorier: svenskt universitet eller högskola, annan svensk anställning, utländskt universitet eller högskola, samt annan anställning utomlands.¹ I enlighet med Henrekson och Hultkrantz (2024) ansats delar jag in de disputerade i två grupper: en med svensk bakgrund och en med utländsk bakgrund. Disputerade med svensk grund-, grundskole- eller gymnasieutbildning räknas till gruppen med svensk bakgrund, medan övriga disputerade tillhör gruppen med utländsk bakgrund.

Från tabell 1 ser vi att de båda grupperna är jämnstora över tidsperioden 1990–2024. Vidare ser vi att 55 procent av dem med svensk bakgrund stannar i Sverige efter disputationen, medan motsvarande andel i den utländska gruppen är 26 procent. Denna fördelning är inte förvånande, men heller inte så skev som man kan få intrycket av när man läser Henrekson och Hultkrantz (2024, s 49), som hävdar att det endast är i undantagsfall som utländska disputerade stannar kvar i Sverige. Att notera är att den totala andelen disputerade som stannar i Sverige utgör 40 procent. För den svenska gruppen dominerar en inhemsk anställning utanför universitet och högskola, följt av anställning vid ett utländskt lärosäte. För den utländska gruppen påbörjas majoriteten av karriärerna vid ett utländskt universitet eller högskola.

Hur har dessa förhållanden utvecklats över tid? Figur 1 (2) visar det årliga antalet disputerade från den svenska (utländska) gruppen som stannar i Sverige respektive beger sig utomlands.

INLÄGG

Linus Siming är professor och prodekan för forskning vid Universitetet i Bozen-Bolzano. Han forskar främst om finansiell ekonomi. perlinus.siming@unibz.it

¹ De individer som påbörjat sin forskarutbildning vid HHS men avslutat den på utländskt lärosäte är ej medtagna i sammanställningen.

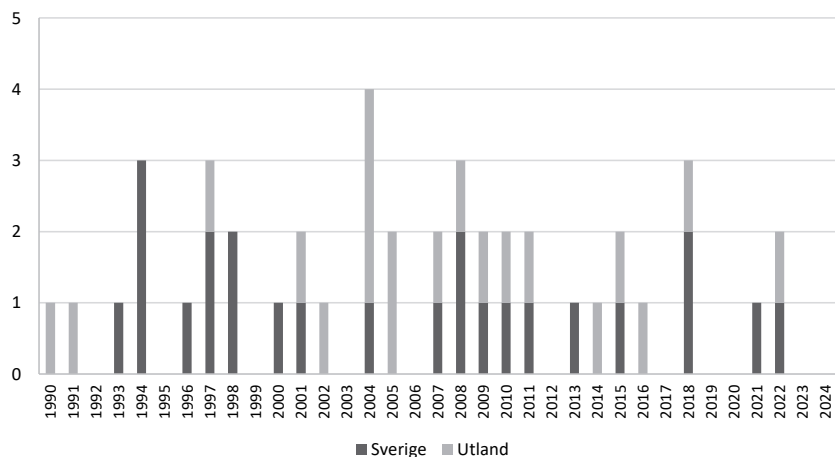
Tabell 1
Kategorier av disputerade i finansiell ekonomi vid HHS och första anställning 1990–2024

Bakgrund	Antal	Svensk anställning, Antal (%)			Utländsk anställning, Antal (%)		
		U/H	Annat	Totalt	U/H	Annat	Totalt
Svensk	44	7 (16)	17 (39)	24 (55)	11 (25)	9 (20)	20 (45)
Utländsk	43	2 (5)	9 (21)	11 (26)	22 (51)	10 (23)	32 (74)
Totalt	87	9 (10)	26 (30)	35 (40)	33 (38)	19 (22)	52 (60)

Anm. U/H betecknar universitet eller högskola.

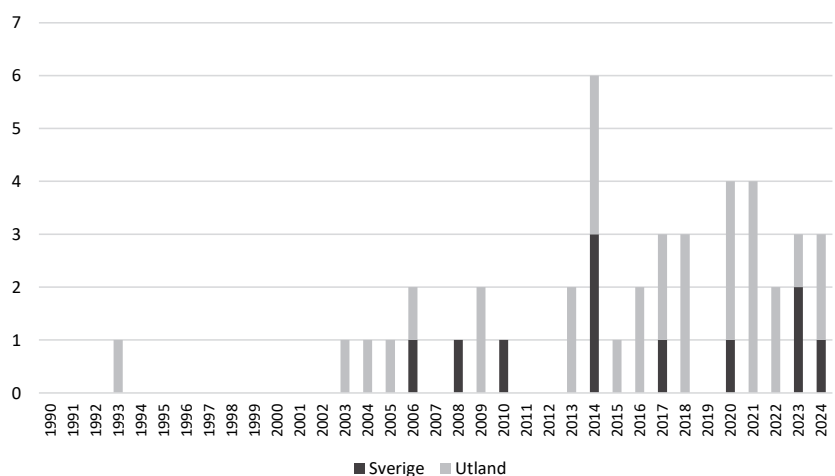
Källa: Egna beräkningar baserade på SHOF (2024) finns att tillgå från författaren.

Figur 1
Första anställning för disputerade i finansiell ekonomi vid HHS med svensk bakgrund

Källa: Egna beräkningar baserade på SHOF (2024) finns att tillgå från författaren.

Figur 2
Första anställning för disputerade i finansiell ekonomi vid HHS med utländsk bakgrund

Källa: Egna beräkningar baserade på SHOF (2024) finns att tillgå från författaren.

I figur 1 ser vi att andelen från gruppen med svensk bakgrund som valt att förbli i Sverige har varit någorlunda jämn över de senaste 25 åren. För den utländska gruppen, som illustreras i figur 2, är utvecklingen mer volatil. Under de senaste fem åren har dock fyra av 16 disputerade med utländsk bakgrund stannat i Sverige, vilket är i linje med genomsnittet på 26 procent som vi såg i tabell 1 för perioden som helhet.

Utgör dessa 26 procent en för liten andel för att hävda att forskningsprogrammet inte uppfyller samhällets krav? Är det bra eller dåligt att 40 procent av samtliga disputerade i finansiell ekonomi vid HHS valde att starta sin karriär i Sverige? Jag vet inte svaret på dessa frågor, men utifrån denna analys står det klart att man måste ta hänsyn till vart de forskarstuderande tar vägen efter disputationen när man diskuterar huruvida de svenska forskarutbildningarna uppfyller

sitt ansvar för att möta det nationella behovet av kvalificerad, analytiskt inriktad kompetens. Henrekson och Hultkrantz (2024, s 46) hävdar att det saknas statistik över var man finner forskarutbildade nationalekonomer i vårt samhälle. Givet att samtliga disputationer anslås offentligt och att levnadsbanor numera är lätta att finna på internet, borde det inte vara en omöjlig uppgift att skapa en sådan sammanställning över alla disputerade i nationalekonomi och finansiell ekonomi i Sverige.

REFERENSER

Henrekson, M och L Hultkrantz (2024), "Bristen på nationalekonomiska doktorer i Sverige – ett växande samhällsproblem", *Ekonomisk Debatt*, årg 52, nr 8, s 46–51.

SHOF (2024), "PhD Placements", PhD Placements – hhs.se – Stockholm School of Economics, <https://www.hhs.se/en/houseoffinance/national-phd-program/phd-placements/>.